

planinski

V E S T N I K

REVija ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

6

junij 2013

3,40 EUR

TEMA MESECA

Ledeni svet

INTERVJU

Tanja in Andrej Grmovšek
Paul Petzl

Z NAMI NA POT

Škrlatica
Alpski štiritisočaki osamelci

120 let

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Pri Planinski založbi PZS bo letos septembra izšla knjiga **Vikija Grošlja VELIKANI HIMALAJE**. To bo že štirinajsta knjiga tega plodovitega alpinističnega pisca. V njej bo predstavil vseh štirinajst svetovnih osemtisočakov in orisal zgodovino vzponov nanje s posebnim poudarkom na delovanju slovenskih alpinistov, ki so se z izjemnimi dosežki v Himalaji povzpeli na sam svetovni vrh. V knjigi bodo zbrani vsi podatki o udejstvovanju slovenskih alpinistov bodisi v slovenskih bodisi v tujih odpravah. Knjiga bo napisana v živem in zanimivem slogu, ki je značilen za avtorja, in bogato opremljena s številnimi fotografijami.

VELIKANI HIMALAJE

Avtor knjige Viki Grošelj, rojen 3. junija 1952, je vrhunski alpinist, himalajec, gorski reševalec in gorski vodnik. Po poklicu je športni pedagog.

Kot alpinist je poleg številnih vzponov, ki jih je opravil v domačih in tujih gorah, sodeloval na več kot tridesetih odpravah v izvenevropska gorstva. V Himalaji je opravil enajst vzponov na vrhove desetih osemtisočakov. Na vse vrhove, razen na Makalu, Everest in Kangčendzengo, je splezal brez uporabe dodatnega kisika.

Čprav so jedro njegovega alpinizma vzponi na osemtisočake, je Grošelj tudi prvi Slovenec, ki se je povzpел na najvišje vrhove vseh kontinentov. Julija 2002 je s smučarskim spustom s 7134 metrov visokega Pik Lenina v Pamirju, poleg projektov 8000 + in Najvišji vrhovi celin, dokončal svoj tretji alpinistični projekt Na smučeh od 0 preko 8000 metrov, s katerim se je ukvarjal trideset let.

Grošelj je avtor trinajstih knjig in soavtor več kot dvajsetih. Med drugimi tudi Seven Summits angleške založbe Mitchell Beazley leta 2000 in Die Grossen Wände nemške založbe BLW istega leta, ki sta še posebej proslavili slovenski alpinizem in njegove dosežke v svetu. Objavil je številne članke v naših in tujih revijah ter časopisih.

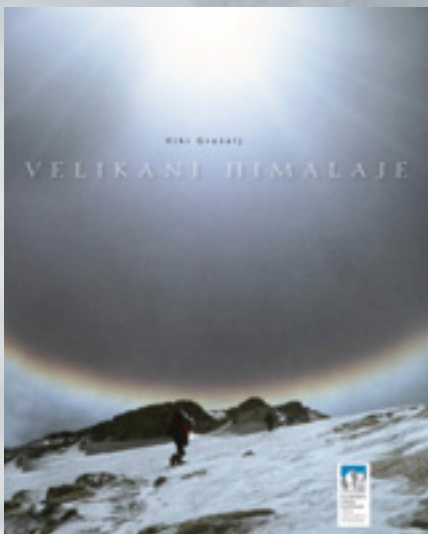
Dvakrat je bil član ekipe, ki je prejela Bloudkovo nagrado (1975 in 1979). Bil je član ekipe, ki je bila za vzpon na Everest leta 1979 odlikovana z zlato zvezdo zaslug za narod in izbrana za najboljšo športno ekipo Jugoslavije. Je dobitnik Bloudkove plakete leta 1984. Grošelj je dobitnik priznanja Planinske zveze Slovenije za najuspešnejšega alpinističnega smučarja za leto 2001. Prejel ga je za spust z 8201 meter visokega Čo Oja.

Leta 2001 je bil pobudnik ustanovitve slovenske sekcije Mountain Wilderness International, mednarodnega združenja, ki se bori za zaščito neokrnjenega gorskega sveta doma in v svetu, za varovanje in ohranitev naravne dediščine v gorah, predvsem pa zadnjih ostankov nedotaknjene gorske divjine. V letih od 2001 do 2004 je bil tudi njen generalni sekretar.

Maja 2002 ga je predsednik republike Slovenije, Milan Kučan, odlikoval s častnim znakom svobode Republike Slovenije za izjemne alpinistične dosežke, pomembne tudi za promocijo Slovenije v svetu, in posebej za delo z mladimi ter prispevek h gorskemu reševanju.

Leta 2005 je vodil in koordiniral uspešno reševanje Tomaža Humarja iz južne stene pakistanskega osemtisočaka Nanga Parbata. Planinska zveza Slovenije mu je leta 2009 podelila posebno priznanje za požrtvovalno in izkazano pomoč pri koordinaciji najtežjih reševanj članov Planinske zveze Slovenije v Himalaji.

V letih od 2005 do 2013 je v sodelovanju s TV Slovenija pripravil dokumentarno TV-serijo Velikani Himalaje, v kateri predstavlja štirinajst vrhov našega planeta, ki segajo več kot 8000 metrov visoko, in zgodovino plezanja nanje.

Knjiga **VELIKANI HIMALAJE** bo izšla s podporo Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

PREDNAROČNIŠKA CENA:
do 1. septembra 2013 lahko knjigo Velikani Himalaje kupite po **akcijski ceni 25,00 €** (redna cena: 29,90 €).*

Stroške poštnine plača naročnik.
* DDV je obračunan v ceni.

INFORMACIJE, NAKUP in NAROČILA:

- **Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS**
 - na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana (v času uradnih ur)
 - po pošti: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana
 - po telefonu: 01 43 45 684 (v času uradnih ur)
 - po faksu: 01 43 45 691
 - brezplačna telefonska številka: 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)
 - e-naročila: narocilo@pzs.si
 - spletna trgovina PZS: <http://www.pzs.si/trgovina.php>

Uradne ure v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9:
v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure,
v sredo od 9. do 17. ure,
v petek od 9. do 13. ure
(odmor za malico od 10.30 do 11. ure).

- **Slovenski planinski muzej**
 - Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana
 - telefon: 08 380 67 30
 - faks: 04 589 10 35
 - e-naročila: info@planinskimuzej.si

Smerne table, naše ogledalo

Gorazd Gorišek

V Sloveniji imamo – glede na pregovorno majhnost naše države – neverjetno dolžino označenih poti: dobrih devet tisoč kilometrov. Markacisti se z veliko vnamo in večinoma prostovoljno trudijo vzdrževati več kot tisoč šeststo gorskih prometnic. Njihovim prizadevanjem, da bi obiskovalcem gorskega sveta omogočili čim varnejše obiskovanje narave, premalokrat izrečemo priznanje in se jim zahvalimo za požrtvovalnost in trud.

Zahtevno in odgovorno delo ni na očeh samo planincem, temveč tudi drugim, ki v naravi opravljajo kakršnokoli dejavnost, zato sem v naslovu napisal, da so planinski kašipoti nekakšno ogledalo (samopodoba) naše organizacije. Rezultati te samopodobe, ki nam včasih zagotovo niso v ponos, so velikokrat vidni šele čez leta oziroma desetletja. Res ne gre drugače?

Že v rani mladosti so nas učili, da so drevesa živ organizem, drugače povedano, da rastejo. V višino in debelino. Kaj se lahko zgodi, če jim tega ne omogočimo, lahko vidimo na fotografiji, žal pa je podobnih primerov ob planinskih poteh še precej več. Ne samo, da je drevo poškodovano, z leti se smerna tabla tako zažre vanj, da je za planince popolnoma neuporabna, saj z nje ne moremo več prebrati, kam vodi pot. Poškodba torej in še neuporabnost povzroči.

Pred časom sem o tem povprašal strokovnjake za gozdove, ki so mi po ogledu slik razložili, da drevesa v debelino rastejo ravno tam, kjer jih s pribijanjem smernih tabel poškodujemo; na zunanjem delu debla. Med lesom in skorjo drevesa je namreč nežno tkivo, kambij imenovano. Navzven proizvaja skorjo, navznoter pa les. Če je kambij poškodovan, rasti ni. Kjer je drevo poškodovano, vanj vdrejo glive, poškodovana drevesa pa ogrožajo podlubniki in drugi škodljivi organizmi. Zato je pritrjevanje česar koli neposredno na zdravo drevo zelo škodljivo. To velja tako za table, ki so pribite z dolgim žebeljem ali privite z vijakom, kot tudi za tiste, ki so na drevo privezane z jekleno žico ali drugo močno vrvjo, saj se nemalokrat nanje pozabi. Drevo raste, žica oziroma vrv pa ne. Dodali so še, da se drevesu, ki je na fotografiji, ne da pomagati. Lahko se ga le poseka. Poseka zaradi nas, planincev, ljubiteljev narave. Ne gre skupaj, kajne?

"Slovenija je zelo bogata z gozdovi. Kaj pomeni tistih nekaj dreves, ki jih žrtvujemo za smerne table, v primerjavi z neskončnimi prostranstvi zelenega bogastva?" bi nemara lahko pomislili. Res je, imamo srečo, da so drevesa dobesedno na vsakem koraku, toda takšno početje se preprosto ne spodobí. Ne zaradi "tistih nekaj dreves", temveč zato, ker naj bi planinci spoštovali naravo, se v njej primerno obnašali in ji s svojimi dejavnostmi ne povzročali škode.

Vesel bom, ko mi prejšnjega stavka ne bo treba več napisati v pogojniku, a žal slabo kaže. Ne tako dolgo nazaj sem ob obljudeni markirani poti opazil ne ravno staro tablo, ki, trdno pribita na zdravem drevesu, pohodnike opozarja, da je treba naravo – spoštovati. Ironija, sarkazem ali kaj tretjega? Ne vem, bom razmislil. Razmislite še vi. Že res, da v naravo, tudi v gozdove, človek vstopa še z veliko večjimi in bolj uničujočimi

sredstvi, vendar bi bilo prav, da planinci najprej pometemo pred svojim pragom, čeprav je to običajno najtežje. Morda bi lahko začeli s tem, da kašipotov in drugih obvestil ob poteh ne bi več pribijali na rastoča drevesa ...

Z NAMI NA POT – OPISITUR

- 33 Škrlatica, iz Vrat
- 33 Škrlatica, iz Krnice
- 35 Škrlatica, iz Zadnjice
- 35 Dolkova špica, iz Vrat
- 37 Piz Bernina
- 37 Grand Combin
- 39 Gran Paradiso
- 39 Barre des Écrins

UVODNIK

- 1 Smerne table, naše ogledalo**
Gorazd Gorišek

LEDENI SVET

- 4 Znanje, izkušnje in včasih celo sreča**
Ledene avtoceste
Boris Strmšek

LEDENI SVET

- 8 Naravna dediščina evropskih gora**
Ledeniki v Alpah
Mojca in Mauro Hrvatin

INTERVJU

- 12 Odpravarja v alpskem slogu**
Tanja in Andrej Grmovšek
Mateja Pate

NEZNANE POTI V JULIJCIH

- 16 Huda steza**
Neverjetna zapuščina v mangartskih strminah
Andrej Stritar

LEGENDA DOLOMITOV

- 19 Mojster plezanja in hraber človek**
Michael Innerkofler, gorski vodnik iz Sextna
Matija Turk

DOLOMITI "TOSTRAN" PIAVE

- 24 Čelada skupine Spaltidi Toro**
Cima Cadindegli Elmi, 2424 m
Marjeta Štrukelj

Z NAMI NA POT

- 28 Kraljica slovenskih gora**
Škrlatica
Bor Šumrada

Z NAMI NA POT

- 41 Alpski štiritisočaki osamelci**
Bernina, Grand Combin, Gran Paradiso, Barre des Écrins
Andrej Mašera

"SKRITE" LEGENDE ALPINIZMA

- 45 "Sem kot goba, ki vsrkava ideje"**
Paul Petzl
Dejan Ogrinec

ZDRS

- 48 Nevarna pozabljenost**
Deset let stara zgodba, ki bi se lahko končala drugače
Andrej Perčič

ZAVAROVANE PLEZALNE POTI

- 51 Moji doživljaji na feratah**
Ni vedno tako kot na papirju
Peter Muck

Škrlatica in Rakova špica
Foto: Vlado Vujisić

planinski VESTNIK
REVILJA ZA LJUBITELJE GORA

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.
Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke,
ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.
113. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorakova ulica 9, p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91
E: pv@pzs.si
www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik),
mag. Marjan Bradeško, Marta Krejan,
dr. Andrej Mašera, Zdenka Mihelič,
dr. Irena Mušič Habjan, dr. Mateja Pate,
Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJA SODELAVCA:

Gorazd Gorišek, Peter Šilak

LEKTORIRANJE:

Mojca Volkar Trobevšek, Mojca Stritar, Marta Krejan,
Katarina Marin Hribar, Mira Hladnik

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

NAKLADA: 6300 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte
po elektronskem mediju na naslov uredništva
ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne
vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave
ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega
objavljanja nenaročeni prispevkov v skladu s svojo
uredniško politiko in prostorski možnosti.
Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva.
Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve
izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije,
Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana,
po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po
telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

Številka transakcijskega računa PZS je
05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d.,
Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino,
posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane
A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva
meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova
navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne
odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti
sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport RS,
Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS in
Javna agencija za knjigo RS.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Barre des
Écrins, edini štiritočak v Visoki Dauphinei
(Haut Dauphiné), je nad ledenikom Blanc videti
dostojanstveno mogočen. Desno od vrha je snežna
rama Dôme de Neige, 4015 m, kjer manj izurjeni
gorniki običajno zaključijo z vzponom.
Foto: Vladimir Habjan

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno
preverja vse članke in točnost v reviji
objavljenih opisov poti, ki praviloma
vključujejo opozorila na nevarnosti in možne
pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis
vedno subjektiven, poleg tega se objektivne
težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva
v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in
Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti
nobene odgovornosti za morebitne poškodbe
ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli
zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

**NAŠE PLANINE IN
PLANINSTVO**

**54 Petnajst let
Bregarjevega
pohoda**

Dušan Škodič

MLADI V NEPALU

**56 Je življenje lahko
tudi drugačno?**

Mepijeva odprava
Gimnazije Kranj na
nepalski pettisočak
Manca Čujež

ODPRAVA V KIRGIZIJO

**59 "Kako sem se ob
letu osorej vrnil pod
kirgiške vršace"**

Odprava ob 60-letnici
alpinističnega odseka
Železničar

Peter Bajec

VARSTVO NARAVE

65 Vrnitev domov

Belovrati muhar
Dušan Klenovšek in
Martin Gorišek

66 NOVICE IZ VERTIKALE

67 NOVICE IZ TUJINE

68 PISMA BRALCEV

68 LITERATURA

70 PLANINSKA ORGANIZACIJA

72 TNP

72 V SPOMIN

**Vsebine vseh
Planinskih vestnikov
od leta 1895 dalje na
www.pvkazalo.si.**

